

Afvalpreventie

PAK ZWERFVUIL AAN

Wie op de Vlaamse wegen en in openbare ruimtes eens rondkijkt, kan er niet omheen: op vele plaatsen tref je rondslingerend vuil aan. Verpakkingen, groente- en fruitafval, sigarettenpeuken, kauwgom, blikjes. Misschien heb jij ook al de 'snoeproute' naar school opgemerkt?

Deze afvalstoffen vergaan slechts zeer traag. Zelfs een appel, die op een natuurlijke wijze composteert, blijft lang in het milieu liggen. Maar liefst 76% van de Vlamingen ergert zich aan al dat rondslingerend vuil.

De oplossing voor het probleem ligt voor de hand: we moeten met z'n allen ons klein afval in de daarvoor voorziene

vuilnisbakken werpen. De Vlaamse overheid via de OVAM en het bedrijfsleven via Fost Plus, voeren ook dit jaar opnieuw campagne om iedereen hiertoe aan te zetten.

Wil je ook een schoolomgeving vrij van rondslingerende papiertjes, blikjes en peuken? Bestel dan de gratis leuke posters en doe mee met de campagne.

Bestellen kan door een mailtje te sturen naar pvopstal@ovam.be met vermelding van de contactpersoon, adresgegevens en het aantal gewenste posters. Er zijn twee verschillende posters. Als je bijvoorbeeld tien posters bestelt, krijg je van beide posters vijf exemplaren. Je kunt in het totaal maximum tien posters bestellen.

Nele Bollen, dienst Informatie en Communicatie, OVAM, 015 28 41 62, zwerfvuilactie@ovam.be, www.ovam.be.

Energie

EPC

Heeft jouw school al een EPC (energieprestatiecertificaat)?

Het Vlaamse Energieagentschap (VEA) heeft vastgesteld dat heel wat scholen nog geen EPC hebben. Dat moest nochtans uiterlijk 1 januari 2009 voor alle schoolgebouwen groter dan 1000 m². Het EPC stelt het energieverbruik van het schoolgebouw vast en vergelijkt het met andere gelijkaardige gebouwen. Het bevat ook adviezen voor energiebesparende maatregelen in de school.

In de loop van 2010 zet het Vlaams Energieagentschap de controles naar de aanwezigheid en de kwaliteit van het certificaat verder en geeft sancties. Met vragen over het EPC kun je terecht bij het Vlaams Energieagentschap:

energie@vlaanderen.be.

Caroline Vermeulen, Vlaams Energieagentschap, www.energiesparen.be, 02 553 46 26

SCHOLEN VOOR RATIONEEL ENERGIEGEBRUIK

ZOTTEGEM: "Leerlingen PTI Zottegem ontwikkelen energieaudit"

(De Beiaard, 27-11-2009)

IEPER "Leerlingen brainstormen over duurzame wijk"

(Het Nieuwsblad, 25-10-2009)

TIENEN "Energiezuinige verlichting voor Kringwinkel"

(Het Laatste Nieuws, 9-01-2010)

Wil jij ook een leuke krantenkop over jouw klas? Eén tip: doe mee aan "Schools for Intelligent Energy Use". SIEU, vertaald "Scholen voor rationeel energiegebruik", is een Europees project met 9 verschillende Europese landen. SIEU wil energiebesparing stimuleren door een brug te bouwen tussen beroepsscholen en de maatschappij. We gebruiken daarvoor de "Storyline Approach", een enthousiasmerende en activerende methodiek. Die methodiek wordt uitgebreid toegelicht en geoefend tijdens een training voor leerkrachten begin september.

De deelnemende klassen, uit bso- of tso-richtingen die voorbereiden op de arbeidsmarkt, starten hun eigen "Energieagentschap". Ze werken aan de "real-life" opdracht die ze krijgen van hun klant, bijvoorbeeld een bedrijf, een overheid, een vzw. Dat is de start van de boeiende zoektocht naar een passend antwoord op de vraag van de klant. Tot slot overhandigen de leerlingen hun aanbevelingen aan de klant. Gedurende dat proces maken de leerlingen gebruik van allerlei informatiebronnen en gaan ze te rade bij experts in het thema. Dat maakt van SIEU een afwisselend project waarbij de leerlingen samenwerken in kleine groepen, discussiëren in de klas en individueel opzoekingswerk doen. Het project wordt afgesloten met een feestelijk evenement waarop de leerlingen hun aanbevelingen voorstellen aan de klant met een professionele presentatie.

Praktisch: voor bso- of tso-klassen; start begin schooljaar '2010-'2011, duur: één semester; gratis deelname, inclusief training voor leerkrachten en syllabus

Interesse? Vraag meer informatie bij Leen Van Gijssel (02 893 08 12) of stuur meteen een mail met je kandidatuur naar leen@greenbelgium.org.

Vermeld: naam van de school, contactpersoon met telefoonnummer en e-mail, studierichting en aantal leerlingen in deelnemende groep of klas (max. 20) GREEN selecteert de 6 scholen die volgend schooljaar zullen deelnemen aan SIEU. SIEU wordt gefinancierd door het programma Intelligent Energy Europe.

ENERGIEZORG IN DE LES

Om interessante leerstof te koppelen aan de praktijk, hoef je niet altijd de schooldeur uit. Wie het thema 'energie' in de klas wil aansnijden en even rondkijkt, ziet de onderzoekopdrachten die in diverse vakken aan bod kunnen komen, uit het niets opdoemen. De voorbeelden hieronder zijn 'mogelijke onderzoekopdrachten' die de interesse in o.a. wetenschappen zou kunnen doen toenemen.

- Verlichtingsroosters boven het raam: hoe werken die? Hoe lang en hoeveel moet je ze openzetten? Hoe kun je dat onderzoeken?
- Passieve zonnewering aan de buitenkant van de ramen: onder welke hoek moeten de latten staan? Heeft de hoek te maken met de geografische ligging? Hoe werkt passieve zonnewering? Kun je de werking verbeteren?
- Bij vernieuwing van het raam- en glaswerk zou je temperatuurmetingen kunnen organiseren vóór en ná de vervanging. Bereken kostprijs en energiebesparing die je kunt realiseren. Wat is de K-waarde? Ook een defect dubbel glas of oud enkel glas biedt leerkansen: vergelijk de temperatuur aan het oppervlak en bereken de energiewinst en financiële winst bij vervanging door hoogrendementsglas.
- Wat is een passiefschool? Welke technieken worden gebruikt? Hoe staat het met de rendabiliteit? Wat zijn de voor- en nadelen? Kunnen we een tentoonstelling voor andere scholen in de buurt opbouwen?
- Wat is een hybride wagen? Hoe slaat hij remenergie op? Hoe wordt de CO₂-uitstoot verminderd? Wat zijn de prestaties in vergelijking met ander wagens?

Allemaal onderzoekskansen voor verschillende vakken, van economie over wetenschappen tot taal. De vakleerkracht bepaalt welk onderwerp voor welk jaar het meest geschikt is. Zo behandelt je het vakoverschrijdend thema 'energie' zowel op school- als op klasniveau.

Mogelijke aanpak: een klas onderzoekt tijdens de lessen wetenschappen de

werking van de verlichtingsroosters, ze lezen de documentatie door (taal), voeren metingen uit (wetenschappen) en verwerken de resultaten in een PowerPoint presentatie (informatica). De klas die het onderzoek heeft uitgevoerd verspreidt de resultaten in de andere klassen en publiceert hierover in het schooltijdschrift.

Het spreekt voor zich dat ook de andere MOS-thema's zich lenen tot vakoverschrijdend en vakgebonden toepassingen. Bijkomende informatie vind je in de MOS-themapakketten die je gratis kunt downloaden van

www.milieuzorgopschool.be.

Paul Renders

NATUURBELEVEN IN DE HELIX

STEKJE ZOEKT EEN PLEKJE

Samen met Stekje de egel, zoeken de kleuters een geschikt plekje voor een winterslaap. Met eenvoudige opdrachten en het gebruik van de zintuigen beleven de kleuters de natuur op een actieve manier. Het natuurpad is zo uitgewerkt dat de leerkracht het vlot zelf kan begeleiden. De leidraad kun je aanvragen bij reservatie. Doelgroep: kleuters; duur 1:30 u.; september en oktober.

VAN TAK NAAR TAK MET FRIEDEL EN KRAK

Krak de eekhoorn zoekt zijn vriendinnetje. Ze is jarig en hij wil haar verrassen met een geschenk, maar hij is het onderweg verloren. De kinderen maken kennis met het leven van de eekhoorn. Ze ontdekken op een speelse wijze de leefomgeving van de eekhoorn en beleven de herfst in het bos. Ze tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.

Doelgroep: 3de kleuter en 1ste leerjaar; duur 2:30 u.; oktober.

HET BOS DOOR DE OGEN VAN ...

De kinderen kruipen in de huid van verschillende bosbewoners en leren zo heel wat over het leven in en rond het bos. Tijdens de wandeling beleven de kinderen de natuur met alle zintuigen en ontdekken ze verbanden tussen levende wezens.

Doelgroep: 2de graad lager; duur 2 u.; april tot eind oktober (aangepast lente- en herfstprogramma)

dehelix@lne.vlaanderen.be

BLOTEVOETENPAD

Het natuurcentrum Onenec opent een splinternieuw Blotevoetenpad in de groene omgeving van de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven in Nieuwerkerken-Aalst.

Het Blotevoetenpad is geschikt voor alle kinderen van de basisschool. Het is een pad om te voelen, te ruiken, te horen en te zien. Een pad dat je laat zweven tussen hemel en aarde, mijmeren met je benen in het water en klimmen over een heuvel. Het is veilig, maar door het onbekende toch ook een beetje spannend.

Het Blotevoetenpad kun je bewandelen van begin mei tot midden oktober (in juli en augustus gesloten).

een twee hop
berg je sokken op
blote voeten
op het pad
kriebel
kietel
droog en nat

Nicole Janssens

Reserveren kan vanaf maandag 26 april 2010 via e-post of telefonisch.

elfi.vankeymeulen@kahosl.be,

marijke.gossye@kahosl.be

Katholieke Hogeschool Sint – Lieven,
Campus Dirk Martens, ONENEC,
Kwalestraat 154, 9320 Aalst,
053 72 71 80

Water

Waterdans

Als een druppel is
uitgegroeid tot een
waterval,
danst er water overal.
Rivieren stromen met volle
kracht,
laat maar regen komen
water naar de zee gebracht.

Sint-Stanislascollege,
Berchem

Water

Eendjes naast de vijver,
visjes op het strand.
Waar is het water heen?
Wat is er aan de hand?
Is het soms gaan shoppen,
Of moest het nog naar
school?
Ik doe mijn ogen toe,
En denk nog eens goed na.
Tot ik opeens voel,
Dat ik watte voeten heb.
Het water was niet weg,
Het was gewoon eb!

Sint-Stanislascollege,
Berchem

Water of wadde?

Waar komt het water bij ons
vandaan?
Het komt gewoon uit de
kraan.
Je zet de kraan open,
en het water komt eruit ge-
lopen.
We gebruiken het voor
vanalles en nog wat,
om te drinken, planten te
gieten en voor ons bad.
Wat zouden we zonder water
zijn?

Sint-Stanislascollege,
Berchem

WATERZUIVERING

De rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Brussel-Noord werd in maart 2008 officieel ingehuldigd. De RWZI behandelt het afvalwater van 1,1 miljoen inwonerequivalenten (84% uit het Brussels Gewest, de rest uit Vlaanderen).

Op enkele wijken na wordt al het Brusselse afvalwater en een deel afkomstig van de naburige Vlaamse gemeenten, gezuiverd voor het in de Zenne wordt gestort. In tegenstelling tot de RWZI Brussel-Zuid, verwijdert deze installatie ook stikstof en fosfor uit het afvalwater (tertiaire behandeling). Het geproduceerde slib wordt inert gemaakt en kan elders een toepassing vinden.

De RWZI bevindt zich op de oever van het Zeekanaal Brussel-Schelde, ter hoogte van de Budabrug (tussen de Vilvoordselaan en het Zeekanaal) op een vroegere industriële site die doorkruist wordt door de Zenne.

De zuiveringsprocessen zijn complex, maar een gids van Coördinatie Zenne legt ze op een duidelijke en didactische manier uit. Je kunt het bezoek combineren met o.a. een milieueducatieve boottocht of een wandeling langs de Zenne.

Doelpubliek: groepen van 10 tot 25 personen, scholieren vanaf 12 jaar
Plaats: rioolwaterzuiveringsinstallatie Brussel-Noord / Aquiris - Vilvoordselaan 450, 1130 Brussel

Duur: ongeveer anderhalf uur

Prijs: gratis

Wanneer: het hele jaar door op aanvraag, enkel op dinsdagen en donderdagen

Voor meer informatie: Aquiris,
Vilvoordselaan 450, 1130 Brussel,
02 243 96 60, www.aquiris.be.

OP ZOEK NAAR EEN RIVIER

Ben je nieuwsgierig naar de verhalen en anekdotes van de rivieren in het Zennebekken tijdens een wandeling langs de waterkant? Onze gids laat je graag de waterloop en haar betekenis ontdekken. Een ideale manier om haar mooie en minder mooie kanten te leren kennen. Natuur, de geschiedenis van de waterloop, het waterbeheer: zoveel thema's die tijdens de activiteit aan bod komen.

We organiseren de begeleide wandelingen (duur: ongeveer 2 uur) langs de Zenne en haar zijlopen: de Dorent in Zemst en Vilvoorde, het park Drie Fontein in Vilvoorde, de Woluwe tussen het Bronnenpark en de molen van Lindekemale in Sint-Lambrechts-Woluwe, de Geleytsbeek in Ukkel, de Neerpede in Anderlecht, de Zenne en het kanaal in het hart van Brussel, de Molenbeek in Jette-Ganshoren, de open Zenne in Anderlecht, het Gravenbos in Humbeek, de Zenne in Lembeek, het Zennegat in Mechelen en het Weisetbos aan het kanaal Leuven-Dijle.

We bieden de wandelingen aan het hele jaar op aanvraag aan een tarief van € 55/groep van max. 25 personen. Je kunt er ook zelf op uit trekken om de waterlopen in het Zennebekken te ontdekken. Coördinatie Zenne biedt verschillende wandelfolders 'Zoektocht naar een rivier' aan (€0,50/stuk).

Voor meer informatie:
vzw Coördinatie Zenne, Akenkaai 2bis,
1000 Brussel, 02 206 12 07,
www.coördinatiezenne.be

DENDER EN DENDERVALLEI

"De Waterkant", gelegen aan de Dender dichtbij natuurgebieden, organiseert educatieve activiteiten voor jongeren. Water, waterlopen en natte natuur, gelinkt aan de Dender, vormen daarbij de leidraad. Er zijn begeleide wandeltochten gedurende het hele jaar in de natuurgebieden Gerstjens en Osbroek voor leerlingen van de 2de en 3de graad van het lager onderwijs en voor alle graden van het secundair onderwijs. De leerlingen komen tijdens de wandeling meer te weten over de biodiversiteit in het natuurgebied. Natuurbeleving en bewustwording maken een essentieel deel uit van de wandeling. Leerlingen van de 2de graad secundair onderwijs kunnen van maart tot juni en in september en oktober een 'Denderonderzoek' uitvoeren: een fysico-chemische en biologische waterkwaliteitsbepaling van het Denderwater. Is er voldoende zuurstof aanwezig? Welke ongewervelden komen erin voor? Wat zijn de mogelijke oorzaken van een goede of slechte waterkwaliteit? Je kunt een activiteit ook combineren met een bezoek aan de aquaria met inheemse vissen en planten en aan de tentoonstelling 'De Dender integraal' in het Centrum zelf.

Op 28 april organiseert De Waterkant een vorming 'fysico-chemische en biologische waterkwaliteitsbepaling' voor leerkrachten van het secundair onderwijs, gidsen en geïnteresseerden in samenwerking met De Helix, De Milieuboot en de werkgroep NME van

Grenzeloze Schelde .

Meer informatie over de activiteiten, de vorming en om in te schrijven:
www.dewaterkant.org, 053 72 94 21

De Waterkant werkt samen met o.a. Natuurpunt, de dienst Leefmilieu van Aalst, De Milieuboot, de provincie Oost-Vlaanderen, het Departement LNE en MOS.

WATERLOPEN

Volgend schooljaar neemt de milieuboot leerkrachten en leerlingen mee voor een boeiende en leerrijke verkenning van de waterlopen in Vlaams-Brabant en Antwerpen. In het najaar 2010, van 6 september tot 29 oktober, zijn er educatieve milieuboottochten op het Kanaal Leuven-Dijle, de Rupel en de Nete. Opstappen kan in Leuven, Kampenhout, Mechelen, Boom en Duffel. In het voorjaar 2011, van 28 februari tot 11 juni 2011, vaart de milieuboot op het Kanaal naar Charleroi, het Zeekanaal Brussel-Schelde, het Netekanaal en het Albertkanaal. Opstapplaatsen zijn Halle, Ruisbroek, Vilvoorde, Kapelle-op-den-Bos, Bornem, Duffel, Grobendonk, Herentals, Wijnegem en Antwerpen.

MILIEUBOOTTOCHT

Tijdens een educatieve milieuboottocht ervaren en observeren de leerlingen de waterweg, het leven en de natuur op en rond het water. Ze situeren de waterloop in zijn bekken en stroomgebied, horen het verhaal van de rivier of het kanaal en leren zijn functies, problemen en kansen kennen. Waarom zijn integraal waterbeheer en duurzame ontwikkeling belangrijk? Al varende nemen ze een waterstaal en ontdekken in het labo hoe het met de waterkwaliteit is gesteld. Met opdrachten, educatief materiaal, en aquaria gaan ze in het ruim

op zoek naar antwoorden op vele vragen i.v.m. water.

De tochten zijn in de eerste plaats bedoeld voor leerlingen van de 2de en 3de graad lager onderwijs, de 1ste graad secundair onderwijs en voor studenten lerarenopleiding.

Een educatieve milieuboottocht duurt drie uur, in de voormiddag van 9u tot 12u en in de namiddag van 13u tot 16u. Er is telkens plaats voor 60 leerlingen. Je vindt de kalender met data en trajecten op www.milieuboot.be.

Inschrijven kan via www.milieuboot.be of op het nummer 053 72 94 20.

Het project 'Educatieve Milieuboottochten' wordt gesteund door de Vlaamse overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, afdeling Milieu-integratie en -subsidieringen.

WATER-VERTELTAS

Het MOS-thema voor dit schooljaar is water. Als inleiding voor kinderen én ouders speelden we in een poppenkast het verhaal van Floepje beknopt na. We hebben drie verteltassen gemaakt over het thema water met Floepje als centrale figuur. Er is een verteltas voor de jongste kleuters, een tas voor de

oudste kleuters en een tas voor het eerste en tweede leerjaar. De kinderen nemen de tas tijdens het weekend mee naar huis. Afhankelijk van de leeftijd zit er in de tas een beperkte versie of de volledige versie van het verhaal en ook een knuffel van Floepje en een cd met het ingesproken verhaal. Verder een memory, domino of lotto. De prenten tonen situaties waarin water wordt bespaard (met groene achtergrond) en situaties waarin water wordt verspild (rode achtergrond). Er zitten ook richtlijnen in voor de ouders over hoe ze met de tas aan de slag kunnen en natuurlijk ook hoe ze water kunnen besparen. Voor de oudere kinderen zitten er fiches bij met proefjes om bijvoorbeeld het waterverbruik thuis te controleren. In elke tas zit ook een klein schriftje, waarin de ouders hun bevindingen mogen schrijven.

Een dergelijke verteltas is een interessant en leuk medium om de ouders en de kinderen nauw en actief te betrekken bij het MOS-thema. Hopelijk is het ook een sterke stimulans om spaarzaam om te gaan met ons kostbaar water.

MOS-juffen Basisschool GO!

't Schaperke, Eeklo,

jenny.de.potter@sgr23-meetjesland.be,

www.schaperke.be.

BIGFOOT BESTAAT NIET

We staan er al lang niet meer bij stil, maar dagelijks gebruikt ieder van ons heel wat liters drinkwater. Elke Belg verbruikt per dag gemiddeld meer dan 10 emmers water. En drinkwater is continu beschikbaar. Voor ons is dat heel vanzelfsprekend. En toch moeten wij ons bewust zijn van de waarde van water. Op heel wat plaatsen in de wereld is water nog altijd schaars. Nochtans is water van groot belang voor de gezondheid van mens en maatschappij. Hidrodoe, het interactief watermuseum in Herentals (www.hidrodoe.be), lanceert daarom de unieke en originele wedstrijd "Bigfoot bestaat niet"!

Wij roepen alle klassen en scholen uit het secundair onderwijs op hun watervoetafdruk te berekenen en leuke initiatieven te bedenken om het waterverbruik te verminderen.

Hoe ga je tewerk?

Stap 1: Bereken de watervoetafdruk van je klas of van je school.

Stap 2: Bedenk minstens één uniek, ludiek en bewonderenswaardig initiatief om die watervoetafdruk te verkleinen.

Stap 3: Maak hierover een leuke videoboodschap of -film.

De school of klas met de beste inzending wordt bekroond met de titel 'Hidrodoe Waterambassadeur 2010' en wint schitterende prijzen. Elke deelnemende school of klas ontvangt sowieso een eenmalige korting van 10 % op het volgende bezoek aan Hidrodoe.

Een promofilm, extra informatie en het wedstrijdreglement vind je op www.hidrodoe.be.

WATEREDUCATIE

BASISONDERWIJS

Op maandag, donderdag en vrijdag verwelkomt Hidrodoe alle leerlingen uit het basisonderwijs met een all-in formule: een geweldige 3D-film, een educatieve demonstratie en een themazoektocht door de meer dan 100 experimenten.

Je kunt op de website van Hidrodoe terecht voor gratis online themapakketten. Je vindt er proefjes, didactisch materiaal en werkblaadjes voor in de klas. Plan je een bezoek aan Hidrodoe? Surf dan op de website naar de gratis zoektochten voor de leerlingen. Ze zijn opgedeeld per moeilijkheidsgraad en thema en gelinkt aan de eindtermen.

Een bezoek aan Hidrodoe duurt een halve dag. Ben je op zoek naar een daguitstap? Combineer dan Hidrodoe met een gratis educatieve waterwandeling. Het Hidrodoepad is een actieve wandeling waarbij de leerkracht een rugzak meekrijgt. In die rugzak zitten opdrachtenfiches, observatiemateriaal en determinatiebladen.

SECUNDAIR ONDERWIJS

Interactief, educatief, eigentijds en op maat van je leerlingen. Ondervinding is de beste leerschool. Onder dat motto onderzoeken en ervaren leerlingen in Hidrodoe alle aspecten van water.

Op dinsdag kunnen leerlingen van het secundair onderwijs genieten van de

uitgebreide all-in formule. Een zoektocht op maat, een educatief spel begeleid door waterexperten en een keuze uit twee fascinerende films. Een garantie voor twee uur plezierige watereducatie.

Tijdens een zoektocht verkennen de leerlingen Hidrodoe. Via een interactieve module op de website kun je die zelf samenstellen. De opdrachten die je selecteert, worden automatisch in een

zoektocht gegoten. Je krijgt bovendien gratis toegang tot een heleboel achtergrondinformatie, didactische suggesties en experimenten.

Een bezoek aan Hidrodoe duurt een halve dag. Ben je op zoek naar een daguitstap? Combineer dan Hidrodoe met een gratis educatieve waterwandeling.

Het Hidrodoepad is een actieve wandeling waarbij de leerkracht een rugzak

mee krijgt. In die rugzak zitten opdrachtenfiches, observatiemateriaal en determinatiebladen.

Zoek je een grotere uitdaging voor je leerlingen? De Science Cache-wandeling leert leerlingen wandelen op basis van een gps-toestel.

Meer weten of reserveren?

Surf naar www.hidrodoe.be,

014 44 26 44, info@hidrodoe.be.

STILSTAAN BIJ WATER

Begin dit schooljaar slaan PROTOS en MOS de handen in elkaar. We lanceren een oproep voor secundaire scholen om in te stappen in "Inzoomen op water". Een educatief traject waarbij we focus- sen op de waterproblematiek.

Met het traject hebben we oog voor water *op school* en in de directe *omgeving*. Maar we richten onze blik ook op de *mondiale wateruitdagingen*.

Met het traject kan een deelnemende school dus zowel *milieuwinst* (waterwinst) realiseren als inhoud en betekenis geven aan *wereldburgerschap*. Leidraad voor het traject is het MOS-themapakket 'Water op school'.

Meer dan veertig scholen gaan de uitdaging aan. Zij krijgen in de loop van het schooljaar een aantal opdrachten. De deelnemers kunnen telkens een actie uitwerken 'op maat van de school', 'op maat van de omgeving' of op 'maat

van de wereld'.

De apotheose van 'Inzoomen op water' vond plaats op Wereldwaterdag 22 maart 2010.

Draaischijf van het traject is www.inzoomenopwater.blogspot.com.

ZEG HET MET EEN FOTO

(opdracht 1)

Wil een traject kans op slagen hebben, dan moeten de leerlingen van bij het begin betrokken worden. Bovendien moet je iedereen (leerkrachten, directie, personeel, ouders) op de hoogte brengen. Hoe meer mensen gemotiveerd zijn, hoe makkelijker het is een succesvol project te realiseren.

Om het draagvlak op school te verbreden, vragen we de deelnemers dan ook een wervende foto te maken met daarop: een aantal leerlingen van de school in het wit, een duidelijke link naar de gemeente waar de school zich bevindt en een zelfbedachte slogan met betrekking tot water. Herkenbaarheid troef als de school de foto ook geregeld gebruikt in de communicatie over het traject: op de website, in de schoolkrant, als ad- valvasbericht.

De resultaten laten niet lang op zich wachten. Ere wie ere toekomt:

Buso De Varens uit Brugge bijt de spits

af en stuurt ons als eerste hun affiche- beeld.

Wegens groot succes, vragen we de deelnemers een favoriete foto/affiche te nomineren.

Het VTI Dendermonde komt als win- naar uit de bus.

Alle foto's kun je bekijken op de blog. Ga eens kijken en laat je inspireren.

De affiche werd ontworpen door leerlingen 7de jaar Carrosserie van het VTI Dendermonde.

Johan Verstraete (PROTOS) overhandigt de prijs aan 2 leerlingen van het VTI Dendermonde.

Sint-Jozefinstituut Wetteren

KA Emmanuel Hiel Schaarbeek

SASK Sint-Kruis Brugge

KTA Jette

WARM MAKEN (opdracht 2)

We maken alle doelgroepen en actoren in de school warm voor het watertraject. Want wie goed geïnformeerd is en zich aangesproken voelt, is vlugger betrokken. Wie inzicht heeft in de waterproblematiek, helpt bewuster mee zoeken naar oplossingen.

Suggesties:

Op maat van de school. Organiseer een enquête. Leiding- of flessenwater? Leidingwater heeft een slecht imago. Velen vinden dat het slecht smaakt en volgens sommigen is het zelfs ongezond. Verzamel verschillende soorten water. Proeft men het verschil?

Opzienbarend nieuws uit Moorsele

Kunnen leerlingen kraantjeswater herkennen uit flessenwater? Het Sint-Pauluscollege neemt de proef op de som. De grote meerderheid smaakt en herkent het kraantjeswater, maar zonder het af te keuren als niet lekker! Meer zelfs. De watertest wijst uit dat de leerlingen het duurste water het minst appreciëren.

Op maat van de omgeving. Breng een bezoek aan een waterschapel (waterzuivering, waterwinning, riolenmuseum). Of ga samen met een natuurgids op stap langs een waterloop in de buurt van je school. Of probeer een afspraak te maken voor een interview met de promotor van een waterdistributiemaatschappij of een flessenwaterproducent.

Waterdegustatie in KTA Brakel

We koppelen onze wekelijkse fruitverkoop aan een waterdegustatie. Op het watermenu staan vier verschillende soorten water. Eén ervan is kraantjeswater, de andere zijn flessenwater. Leerlingen moeten proberen te achterhalen in welke kan het kraantjeswater zit. We vragen ook of zij thuis kraantjeswater drinken en welke merken zij herkennen uit de andere kannen. Iedereen kan het kraantjeswater herkennen. 32 % zegt altijd kraantjeswater te drinken. Omdat het lekker en goedkoop is. 25 % vindt kraantjeswater maar niks wegens een slechte smaak.

KTA Brakel

Op maat van de wereld. 'Ingeblikt' is een educatief internetspel. Je krijgt spelenderwijs een concreter beeld van de wateruitdagingen in Benin, West-Afrika. De speler/leerling kruipt in de huid van een reporter. Resultaten kun je bekijken op www.xard.be/ingeblikt/

Dorst? Drink leidingwater!

De MOS-milieuwerkgroep van OVLI Sint-Niklaas laat leerlingen en schoolpersoneel op de waterdag proeven van 3 verschillende soorten plat water en kraantjeswater.

222 personen hebben geproefd, dat is zo'n 28% van de schoolbevolking. 22% van de deelnemers herkennen het leidingwater. Het experiment toont aan dat het moeilijk is om leidingwater te onderscheiden van ander 'plat' water. De kwaliteit van leidingwater is uitstekend, vaak zelfs beter dan duurder water in flessen. En wanneer je hiervoor een hervulbaar flesje gebruikt, is het ook nog goed voor het milieu.

METEN IS WETEN (opdracht 3)

Met de volgende stap maken we de balans op. Na een inventarisatie kun je immers de manier waarop de school met water omgaat kritisch evalueren. En bijsturen!

Suggesties:

Op maat van de school: inventariseer

Meterstand bijhouden

VTI Brugge houdt al een drietal jaar meterstanden bij. Dat doet een technische ploeg samen met de milieuoordinator. De waterwerkgroep vraagt die gegevens op. Merkwaarde vaststelling: van 29 december 2009 tot en met 3 januari 2010 is er een 8 m³ water verbruikt, ook al was er niemand op school. De waterwerkgroep gaat samen met een onderhoudsman op zoek naar de lekken. Ondertussen zijn de lekken de kranen vervangen of hersteld.

lekverliezen. Lekken zijn belangrijke oorzaken van nodeloos waterverbruik. Op jaarbasis kan het om grote hoeveelheden water gaan.

Op maat van de omgeving: op watersafari in de supermarkt. In het Zuiden verklaren ze ons gek. Waarom met flessen water zeulen, als er lekker, goed-

koop, veilig drinkbaar water uit de kraan stroomt in je eigen huis? Veel mensen kennen die luxe niet.

Op maat van de wereld: Sherlock Holmes achterna. Anders eten kan water besparen. Speel voor waterdetective en ga op zoek naar meer informatie over virtueel water.

Watervriendelijk menu

Het volgende gerecht van KA Halle houdt rekening met het virtueel watergebruik.

Starter: pompoensoep - max. 10 liter verbruikt; hoofdgerecht: vegetarische lasagne met tofu en tomaatjes (met een kasteelbiertje voor de leerkrachten en een OXFAM fruitsapje voor de leerlingen) - max. 330 liter verbruikt; dessert: salade van wintervruchten - max. 80 liter verbruikt.

21 Watermerken

Het Sint-Andreaslyceum uit Brugge trok op watersafari naar de plaatselijke supermarkt en kwam tot de vaststelling dat er niet minder dan 21 verschillende soorten water te koop zijn. Leerlingen van het zesde jaar vragen zich af of we hier niet een beetje te veel keuze hebben? Spring zuinig om met water en denk ook aan het milieu bij het transport en de verpakking van water. Drink water uit de kraan!

ACTIE (opdracht 4)

Tijd om over te gaan tot actie!

Suggesties:

Op maat van de school: Organiseer een weinig-water-dag. Zoek zoveel mogelijk manieren om spaarzaam met water om te gaan. Voer die uit op een waterarme dag.

Op maat van de omgeving: Waterbrieven. Schrijf een brief aan de gemeente en/of aan de intercommunale en vraag hoe zij aan duurzaam waterbeheer doen. Stel op basis daarvan een aantal goede, makkelijke en duurzame maatregelen voor.

Op maat van de wereld: solidaire sponsoring. Al de waterbesparende acties in de school kunnen ertoe leiden dat de waterfactuur sterk vermindert. Het geld

dat de school bespaart, kan ze investeren in een waterproject in een ontwikkelingsland.

Druppelende kraan brengt leerlingen waarde van water bij
Dendermonde

Hoeveel water verspilt je als je een week lang een kraan laat druppelen? Naar aanleiding van Wereld Waterdag testen de leerlingen van het VTI in Dendermonde het deze week uit.

«Onze school heeft een MOOS-project in het kader van de intercommunale op school werken in de lessen PAV rond het thema 'Inzomen op water', vertelt leerkracht Linda Van Meersche.

«De leerlingen van het zevende jaar carrosserie en industriële elektriciteit brachten zelf met het voorzetje op dat 'vlees' voor te smelten. De uitwerking van hun idee gebeurde door verschillende richtingen en jaren samen. Zo had elk zijn eigen inbreng.»

Liter per liter
«Het resultaat is een kraan die deze week gedurende vijf dagen aan druppelen op de speelplaats. «We wassen in de praktijk kranen vaak onze handen», weet Kaylin Salih (19) van 5 Saniatir.

«Iedereen laat wel een kraan...»
24/05/10
Griet Van der Vliet

Kevin Evenepoel en Kaylin Salih laten onder toezicht oog van leerkracht Linda Van Meersche hun kraan druppelen.

Soms onbewust. We vinden het wel goed dat we dit praktisch mochten uitvoeren in de klas.

«Als we water afkoken, begint de kraan wel al eens openstaan als we aan het hebben zijn, maar dan heb je nog een liter 'levend water' valt klasgenoot Kevin Evenepoel aan.

«Daar proberen we nu meer op te letten. In dit project zijn we gestart met 10 liter als basis. Elke dag zetten we een receptie bij zodat we de evolutie kunnen volgen. We schatten dat we vrijdag zo'n 30 tot 60 liter extra zullen hebben», vertelt Kevin Evenepoel.

inzoomenopwater.blogspot.com

CVO KHNB uit Etterbeek zwemt voor Haïti

Bijna 1 miljard mensen hebben geen toegang tot drinkbaar water en 2,5 miljard mensen beschikken niet over een fatsoenlijke sanitaire infrastructuur. En wij verspillen vaak kostbaar water. We maken dat onrecht duidelijk met een ludieke actie die ten goede komt aan mensen die het echt nodig hebben. Leerkrachten en studenten van het CVO zwemmen op 8 mei vijf uur lang voor het goede doel in het zwembad van de VUB. Studenten en leerkrachten kunnen de deelnemers sponsoren (minimum €).

De school schenkt het geld van de actie aan PROTOS.

KOM NAAR BUITEN (opdracht 5)

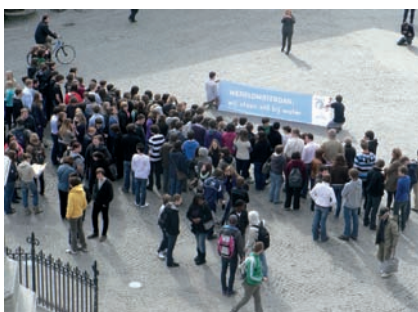
Wereldwaterdag 22 maart 2010:

Wij staan stil bij water. Als apotheose van het traject "Inzoomen op water" stonden op zeven locaties in Vlaande-

ren en Brussel zowat 1200 leerlingen letterlijk stil bij de waterproblematiek. In Aalst, Antwerpen, Brugge, Brussel, Halle, Hasselt en Sint-Truiden vond een Freeze-actie plaats.

Foto's van de acties kun je bekijken op www.inzoomenopwater.blogspot.com. Twee compilatiefilmpjes kun je bekijken op www.milieuzorgopschool.be.

Mike Stoens

Aalst

Hasselt

Brugge